

Petits espais a prop de casa. Els museus i els drets humans

Published by [Interacció](#) [1] on 16/05/2021 - 07:00 | Last modification: 09/04/2026 - 12:37

Llegida avui, la guia continua sent valuosa perquè no demana als museus només més compromís retòric, sinó més coherència institucional. La pregunta de fons no és només si els museus poden parlar de drets humans, sinó si són capaços d'organitzar-se, relacionar-se i actuar com si aquests drets importessin de debò. I aquesta és una pregunta molt menys ornamental del que sembla. (n. de l'e., 2026)

Els museus sovint incorporen els drets humans com a tema expositiu. Aquesta guia planteja un canvi de fons: situar-los com a base del servei públic i com a criteri per orientar totes les decisions institucionals.

Durant molt de temps, els drets humans han estat presents als museus sobretot com a **tema**: en exposicions sobre memòria, conflicte, repressió, exili o violència. Però la pregunta que planteja avui una part del debat internacional és més exigent. No és només **de què parlen** els museus, sinó **des de quin marc actuen**. És a dir: fins a quin punt els drets humans poden esdevenir no només un contingut, sinó també una base real per orientar el servei públic que ofereixen.

Aquesta és, precisament, la premissa de la guia ***Museums and Human Rights. Human rights as a basis for public service***, publicada el desembre de 2020 per la consultoria de museus i patrimoni Curating Tomorrow. El document, signat per **Henry McGhie**, vol oferir una visió general de la relació entre drets humans i museus, però sobretot funcionar com una **eina de referència i planificació** per ajudar els equipaments a integrar aquest enfocament en tots els aspectes de la seva feina.

La idea central és clara i, alhora, força ambiciosa: els museus haurien d'incorporar els drets humans al seu **ADN institucional**. No com una capa afegida, ni com una retòrica benintencionada, sinó com el fonament d'un servei públic que aspiri a ser **transparent, eficaç i transformador**. La guia s'inscriu, a més, en una línia de treball prèvia del mateix autor. El 2019, Curating Tomorrow ja havia publicat un altre document orientat a pensar la contribució dels museus als **Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS)**. La nova guia amplia aquest marc i reforça una idea de fons important: l'Agenda 2030 no es pot entendre al marge dels drets humans, perquè la seva visió de futur es basa, justament, en el respecte universal a la dignitat humana, la igualtat, la justícia, la no-discriminació i l'Estat de dret.

La guia fa una feina útil de sistematització. Defineix què són els drets humans, en què es basen i com es poden classificar, distingint entre **drets polítics i civils, drets econòmics, drets socials, drets culturals** i fins i tot **drets mediambientals**. Però el seu interès no és només conceptual. El més valuós és que no es queda en la declaració general, sinó que intenta respondre una pregunta molt concreta: **de quina manera poden contribuir-hi els museus?**

En aquest sentit, la guia proposa una lectura especialment útil de la **Declaració Universal dels Drets Humans**. A partir dels seus 30 articles, identifica possibles accions que els museus poden desenvolupar en relació amb cadascun d'ells. I aquí apareix un punt rellevant: aquestes accions coincideixen amb les **set activitats clau** que McGhie ja havia assenyalat en la guia anterior sobre ODS. El que això suggereix és que els drets humans no constitueixen un àmbit paral·lel o "extra" dins la feina dels museus, sinó un marc que pot travessar les seves funcions més habituals: la programació, la mediació, la relació amb els públics, la governança, l'educació o la mateixa definició del seu valor públic.

La guia també identifica quins són, segons aquest enfocament, els **drets humans més rellevants per als museus**. Entre ells, hi apareixen el **dret de tothom a participar en la vida cultural**, el **dret a gaudir de la pròpia cultura**, el **dret a beneficiar-se del progrés científic i de les seves aplicacions**, el **dret d'accés i de gaudi del patrimoni cultural**, el **dret a participar en els assumptes públics**, el **dret a l'educació**, la **llibertat d'expressió** i el **dret a la informació**. La llista també incorpora qüestions que amplien el camp de visió habitual dels museus, com ara la relació entre **espai públic i drets humans**, el vincle entre **museus, memòria i drets humans**, o la connexió creixent entre **drets humans i medi ambient**, incloent-hi fins i tot els **drets de la naturalesa**.

Aquest desplegament és interessant perquè obliga a desplaçar una mica la mirada. Ja hi ha molts museus que treballen qüestions vinculades als drets humans, especialment en contextos marcats per **atrocitats històriques**, conflictes o vulneracions greus. Però la guia proposa anar més enllà d'aquesta especialització temàtica i convida **tots els museus**, no només els memorials o els museus d'història recent, a adoptar un enfocament basat en els drets humans. I això vol dir assumir-lo com una manera de fer que sigui **participativa, responsable, no discriminatòria i orientada a l'apoderament**.

Aquí és on la guia guanya realment gruix. Perquè el que es posa en joc no és només una actualització discursiva, sinó una revisió del paper social dels museus. Si els drets humans es prenen seriosament, el museu ja no pot limitar-se a conservar, explicar o exhibir. També ha de preguntar-se **qui hi pot accedir, qui hi és reconegut, qui hi participa, quina mena de relacions activa i quines exclusions reproduceix o desafia**. En el fons, és una invitació a pensar els museus no només com a contenidors de patrimoni, sinó com a institucions públiques que poden contribuir, de manera molt concreta, a fer més habitable la vida democràtica.

No és casual que McGhie recuperi en aquest context una frase d'**Eleanor Roosevelt**: els drets humans comencen "**en petits espais a prop de casa**". La força de la cita no és només simbòlica. El que suggereix és que els drets humans no es juguen només en grans declaracions internacionals o en marcs jurídics abstractes, sinó també en els espais quotidians on les persones es relacionen, s'expressen, són reconegudes o en queden fora. I és aquí on els museus poden tenir un paper molt més rellevant del que de vegades se'ls atribueix: com un d'aquests **petits espais a prop de casa** des d'on es poden respectar, protegir i fer efectius determinats drets.

McGhie, H.A. (2019). [Museums and the Sustainable Development Goals. How can museums support the Sustainable Development Goals?](#) [2] Curating Tomorrow.

McGhie, H.A (2020). [Museums and Human Rights: human rights as a basis for public service](#) [3]. Curating Tomorrow. [curatingtomorrow](#) [4]

Categories: Manual, guia

Categories: Informes i documents

Tags: drets culturals

Tags: governança cultural

Tags: equipaments culturals

Tags: valor públic de la cultura

- [5]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/news/2021/05/museus-drets-humans>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/museums-and-the-sustainable-development-goals-2019.pdf>

[3] <https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/museums-and-human-rights-2020.pdf>

[4] <https://curatingtomorrow236646048.wordpress.com/2020/12/10/new-guide-museums-and-human-rights/>

[5] <https://interaccio.diba.cat/node/8596>